

Миллеръ записалъ, — предцитъ на балкаритѣ били дошли въ сегашнитѣ си мѣста откъмъ сѣверъ, отъ Маджари. Тукъ въ долината на Черекъ тѣ намѣрили осетинско население. По-нататъшната турска колонизация, споредъ Миллера, (въ аутитѣ Визенга, Хуламъ, Чегемъ и Урусбій, въ подножieto на Елбрусъ) си води началото отъ балкаритѣ. Въ рускитѣ извѣстия отъ XVII. вѣкъ балкаритѣ се наричатъ *болгары* (Осет. Эт. I. 172.). Въ 1650. год. Царь Алексн Михайловичъ пратилъ двама посланика, Никифора Толочанова и дика Алексн Яковлева при имеретинския царь Александръ. Тия на връщане минали прѣзъ земята на балкаритѣ, които тѣ наричатъ също както и жилищата имъ — Волхари.¹⁾ **В. Новоари.** болгар. **II Георг.** За български прѣселения въ Армении говорятъ и до днесъ слѣднитѣ географски имена: **1.** рѣка *Ванантъ-чай*, лѣвъ притокъ на Аракса въ Ериванската губерния, Ордубатски окр. (Семеновъ Георг. стат. Слов. Росс. Имп. 393.). **2.** *Болгару-чай*, стена рѣчичка въ южната часть на Муганската степъ, извира отъ Хилхантъ и се излива въ Къзълъ-Агачкия заливъ; образува границата между ленкоранския и джавешкия уѣзды на Бакинската губерния (Баку), а така също и часть отъ руско-персийската граница. До селото Буразаръ носи името Шамба-чай, до Ширинъ-су се нарича Адинабазаръ-чай, а нататѣкъ вече Болгара. Рѣчичката смѣстнува само зимѣ. (Семеновъ, I. 291. „Болгару“). На европейскитѣ карти обикновено безъ-чай. Карта Кавк. край, составл. при военно топогр. отд. Кавк. военн. окр. 1869. Тифл.: *Болгару-чай*. Въ карт. на генер. штабъ на Кавк. корп. 1834: Болгару (P); Memoire sur le cours de l'Araxe et du Cyrus, etc. Paris 1798. Карта отъ J. D. Barbier, 1793.: *Balharou* (R); Хатовъ, Carte de la Georgie et d'une partie de la Perse 1826.: *Balgarou* (R); Karte des türk. Reichs in Asien etc. Vincke, Fischer, Moltke, Kiepert, Berl. 1853.: Balarut или *Bolgharu*; General-Karte des Osmanischen Reichs in Asien, neu bearb. v. H. Kiepert Berl. 1868.: Bala-Rud (Bolgaru); *Kaenit*, О походахъ древнѣхъ русскихъ въ Табаристанъ В. Дорна Спб. 1875. XXXI.: рѣка *Болгара* (Болгару-чай).

XXII. Арабски. Името българинъ се срѣща у арабитѣ въ двѣ форми *бурнан* и *бугар*. Отъ тѣхъ първата се явива по-рано, още въ VIII. вѣкъ, другата два вѣка по-късно (у иби-Фодана). И двѣтѣ форми се пишатъ съ членъ *ал* и безъ членъ, безразлично: булгар и ал-булгар. **1.** Първъ поменува *бурнан* не Ал-Фергани, както мисли Котляревскій (О погребальныхъ обычаяхъ азыческихъ славянъ, соч. т. III. Спб. 1891. р. 259. и сл. и особ. 264.—267.), а ал-Фазари въ VIII. в. (772.—773.) Гарк. 9. Слѣдъ него ал-Калби (+ 819.), но нито единиятъ, нито другиятъ не опрѣдѣлятъ по-точно, гдѣ живѣятъ бурнанитѣ. Едва отъ ал-Фаргани (+ 830.) узнаваме, че тѣ трѣбва да се търсятъ на западъ отъ Черно море (Гарк. 19.); ал-Хорамн (IX. в.) още по-опрѣдѣлено съобщава, че земята на бурнанитѣ лежи на изтокъ отъ Византийската провинция Даракія или Диракия (Барбие де Менаръ прѣдлага да се чете така *θιρα Διράκιον* у Конст. Вагренор.), и на сѣверъ отъ Македония. Това отговори напълно на сегашна България. Гарк. 20., 30., 32. Вж. за името отъ Масуди, споредъ когото „Борданитѣ произлизатъ отъ колѣното на *Югина*, сына Яфетовъ, тѣхната областъ е голѣма и обширна, нападатъ на гърцитѣ и славинитѣ, хазаритѣ и турцитѣ, но най-силно на гърцитѣ. Отъ Цариградъ до земята на Борданитѣ има 15. дева пѣть.“ (М. различава Булгар и Бурдан), Гарк. 125., 138., 136.; ал-Куми, Гарк. 246., иби-Кутайби, Гарк. 26-7, ал-Бекри, Куники и Розенъ (въ зависимость отъ Масуди и др.). Че подъ *бурнан* арабитѣ отъ

иктешественици тѣ сж миролюбиви и се занимаватъ главно съ скотовѣдство и градинарство, умѣятъ също да тъкатъ хубави свилени платна, сука, да коватъ оружие и пр. Изповѣдватъ мухамеданството и говорятъ на *разноязычъ* татарски езикъ (Паластъ, 2 Уоу. II. 166., 270.; Георги, Опис. нар. II. 53.; Кларк. Уоу. I. 310, Көррен 146., 182.; Зубовъ, Мар. Кавк. III. 135. и пр.).

¹⁾ Ср. стат. на *Бс. Миллера* и *М. Ковалевскій*. „Въ горскихъ обществахъ Кабарды“, въ В. Еерони, 1884., Априли. Ср. *Волковъ*, Свадеб. обреди на слав. народи Сбм. VIII., 222.